

Bijen@wur verwacht wintersterfte als gevolg van varroa

Bram Cornelissen

In de afgelopen maand is de bijenpopulatie veranderd van zomerbijen in winterbijen. Het broednest is bijna verdwenen en als het goed is, zijn alle volken voorzien van een voorraad suiker om de winter door te komen. De varroabestrijding is hopelijk al veel eerder succesvol afgerond. Hoewel...? Geluiden uit de (beroeps)imkerij vertellen ons dat varroa een groot probleem is dit najaar.

Lees verder

Het is nogal gewaagd om de verwachting uit te spreken dat er veel wintersterfte zal zijn dit jaar. We kunnen het nu eenmaal niet exact voorspellen, maar op basis van onze waarnemingen kunnen we beredeneren dat de grootste boosdoener, varroa en gerelateerde virusinfecties, dit najaar en in de winter voor meer sterfte zal zorgen dan normaal.

Sinds een paar weken neemt het aantal bijenmonsters dat we binnen krijgen voor diagnose op bijenziekten toe. Dit gaat vaak gepaard met de melding van 'verdwijnziekte'. Kenmerkend is de snelle achteruitgang van volken. Binnen een paar weken resteert er nog een handvol bijen in getroffen volken. In vrijwel alle gevallen valt de sterfte die onder de noemer verdwijnziekte wordt gemeld, te relateren aan het hoge aantal mijten in de monsters en verkorte achterlijven als gevolg van een varroainfectie. Dit wordt bevestigd door dr Wolfgang Ritter (2007). De sterfte die in het najaar plaatsvindt, wordt vaak pas in het voorjaar ontdekt en vervolgens toegeschreven aan wintersterfte.

Varroa bestrijden: juist middel en juiste tijdstip

In vrijwel alle gevallen blijkt uit het begeleidend schrijven dat de varroabestrijding wel is uitgevoerd met veelal het juiste middel, maar op het verkeerde tijdstip.

Het gebruik van [oxaalzuur](#) in het broedseizoen is erg populair dit jaar. Zowel commerciële producten met een oxaalzuursuikeroplossing als het verdampen van kristallen en sproeien van raten met een oxaalzuuroplossing worden veel gebruikt.

Oxaalzuur doodt alleen de mijten die op de bijen zitten en niet diegene die in het broed vertoeven. Het is dan ook niet erg effectief als het gebruikt wordt in een volk met broed. Verschillende bronnen spreken van een doding van 30% tot 50% van het totale aantal mijten in een volk met broed. In de praktijk wordt de behandeling daarom herhaald, zodat alsnog een deel van de mijten wordt gedood.

Toch blijft het aandeel mijten dat in het broed zit onaangetast. Het is daarom een **onbetrouwbare** methode. Onderzoek heeft uitgewezen dat herhaaldelijk gebruik van een oxaalzuursuikeroplossing schadelijk is voor honingbijen. Het gebruik van [oxaalzuur in de zwermperiode](#) of [in de wintermaanden](#) als er geen broed in een volk zit, is wel aan te bevelen.

Opvallend vaak komen we gevallen tegen waarin de varroabestrijding met thymovar of mierenzuur pas in september of oktober wordt uitgevoerd. Dit is veel te laat! Bij het Bijenhuis kwam de verkoop van Thymovar en Apiguard pas in september goed op gang. Door het teruglopend broednest en de dalende temperatuur is de werking van deze middelen zo laat in het jaar niet optimaal. Start met behandelen ver voor de winterbijen gevormd worden. Start daarom in juli hooguit augustus. Dit bijt vaak met andere activiteiten zoals inwinteren en heidedracht. Het is dus zaak dit goed te plannen en te bedenken wat het belangrijkste is. Honingooft of goede winterbijen.

Monitor zelf in uw volken

Uit de resultaten van de monitoringsprojecten van Beefriends.org (van der Zee, 2008) komt naar voren dat er ondanks varroabestrijding nog

steeds bijensterfte optreedt. Voorzichtig wordt aangegeven dat dit mogelijk te verklaren is door een slechte werking van de middelen. En dat is precies wat we met deze voorbeelden willen aangeven. Goed bedoeld, maar een duurzame manier van imkeren is het niet. Gebruik de juiste middelen op het juiste moment. Weet wat er gebeurt in een volk. Tel mijten en kijk voor de kast of bijen met verschrompelde vleugels te zien zijn. Als er nog broed te zien is, peuter dan een paar broedcellen open. Zitten er in het najaar in de helft van het aantal cellen mijten, dan is de varroabesmetting veel te hoog.

Heeft u zelf bijensterfte? Stuur ons dan een bijenmonster en als het even kan een broedmonster toe. Voor meer over de diagnose van bijenziekten kunt u [hier](#) terecht.

Meer informatie over bijensterfte en -ziekten vind u op www.bijenziekten.wur.nl

Literatuur

Ritter, W. 2007 USA: "Kahlfliegen" ist kein neues Phänomen. Deutsche Bienen Journal 15 (9): 10 – 11

Zee, R. van der, 2008 Varroabestrijding in relatie tot bijensterfte.

Bijenhouden 2 (9): 3